Anda Călugăreanu și, din nou, Dan Tufaru, iar pentru excelenta evoluție muzicală (ca interpreți și compozitori — Mircea Florian. Doru Stănculescu, Sorin Minghiat. Mai puțin familiarizată cu genul, Irina Mazanitis a fost, de data aceasta, o prezență pur decorativă, iar Mihail Stan (ca actor !) n-a renunțat la acel vechi și prost obicei al său de a ridica vocea peste limitele suportabilului.

Lucrul cel mai important din acest spectacol a fost, însă, faptul că versul („ardere imobilă și neprihănit îngheț"-Barbu) și muzica („ceea ce nu e poezie"-Unamuno) au fost reprezentate prin lucrări de calitate, profunde, moderne. În seara în care am fost prezent, publicul nu a reacționat zgomotos, violent, nu a aplaudat continuu, ci s-a menținut într-o asiduă dispoziție contemplativ-meditativă. Fapt care, mie, unuia, mi se pare un cîștig și, totodată, un pas înainte spre deslușirea rosturilor acestui stil de spectacol...

Bogdan Ulmu

Interferențe

FLORIAN POTRA

Oameni de spectacol

Deși se consideră că una e regia de teatru și cu totul alta regia de cinema, tocmai pentru că e vorba de arte distincte, autonome, confluența celor două calități în una și aceeași persoană rămîne posibilă. Mai mult, pentru cinematografia noastră s-a dovedit de-a dreptul binefăcătoare : regizori de teatru au realizat filme dintre cele mai importante și, la rigoare, dintre cele mai „cinematografice" (adică așa cum cerea, în favoarea producției naționale, încă din 1935, Ion Cantacuzino, în Uzina de basme*). Și dacă teoreticienii și criticii cinematografici sînt, de obicei, rigizi în a trasa nete și severe linii de demarcație între film și teatru, practicienii se arată mai supli, mai curioși, mai dispuși să facă experiențe noi și fecunde. Au dreptate. Au dreptate, deoarece — dincolo de izbitoarele puncte de contrast ce diferențiază teatrul în raport cu cinematograful — ei sînt, fundamental,* oameni de spectacol.

Așa se definește, pe bună dreptate, Fellini : „om de spectacol", după cum alții sînt oameni de cultură, de știință etc. Semnificativ e că Fellini se socotește ca atare chiar într-o anchetă, printre cineaști, cu privire la relația teatru-cinema, și afirmă, printre altele : „...mi se pare că teatrul poate servi la a orienta omul de cinema spre o rigoare mai mare, la a-l ajuta să evite insistența asupra anumitor detalii descriptive ce fac scena mai verosimilă, dar poate mai puțin adevărată pe plan poetic". Desigur, intercondiționările nu se pot absolutiza, și la întrebarea : „După opinia dv., e indispensabil pentru cine face cinema să frecventeze spectacolele de teatru ?" — același Fellini răspunde : „Indispensabil ? Mi se pare o condiționare exagerată. Indispensabil pentru cine face filme, sau scrie cărți, sau pictează tablouri, este să aibă o lume lăuntrică ; aceasta există sau nu există, nu se poate înjgheba, bucată cu bucată, pe planul informației".

Or, dacă și cînd sînt artiști autentici, regizorii — fie de teatru, fie de film — au, fără-ndoială, „o lume lăuntrică", adică au ceva de exprimat. Dar, dacă e așa — după ce regizori de teatru au constituit prezențe de mare efect în cinematografie —, de ce n-am asista, înlesnind-o, încurajînd-o, la operația inversă ? Cu alte cuvinte, de ce regizori de film — cei care simt o vocație în acest sens, firește — nu pun în scenă piese sau, foarte la modă în ultima vreme, scenarii de teatru ? Mă gîndesc că „oameni de spectacol" ca Ion Popescu Gopo, ca Mircea Veroiu sau Constantin Vaeni — sînt doar cîteva nume-dintr-o serie bogată — ar avea un mesaj propriu de comunicat și de pe scenă. „De pe scenă", evident, e un fel de a spune, pentru că azi spectacolele teatrale se oferă unor tratări ce transcend spațiile tradiționale de joc, între vechea scenă și modernul platou de filmare distanțele scurtîndu-se considerabil.

Vizitele, de obicei, se întorc. S-ar cuveni, în consecință, ca „vizitelor" lui Ciulei sau Horea Popescu în studiourile cinematografice, să le urmeze corespunzătoare „vizite" ale unor regizori de cinema în teatre. Începutul l-a făcut, după cîte știu, Geo Saizescu (care se și află la jumătatea drumului : la televiziune). Exemplul merită să fie imitat : cu siguranță, nu vor lipsi rezultatele pozitive și, dacă se va putea, chiar mai mult decît pozitive. Întotdeauna, infuzia de sînge proaspăt a făcut bine organismului, inclusiv celui teatral.

www.ziuaconstanta.ro

Cronica PLASTICĂ

PAUL CORNEL CHITIC

Artiștii plastici văd și trăiesc, asemenea oamenilor de teatru, viața ca pe un spectacol ; și, tot asemenea oamenilor de teatru, creația lor se verifică în nemijlocită confruntare cu publicul. Efortul lor — de a îmbogăți lumea cu imagini noi — e înrudit cu acela al actorului, care o îmbogățește cu atitudini și trăiri noi. Creația artistului plastic, în tăcere, schimbă, adeseori fără să observăm, haina obiectelor, schimbă decorul, îl modifică, interpretîndu-l, și ne modifică pe noi înșine, în măsura în care faptele lui, prin răbdare și strădanie, devin ale noastre.

Între ei și teatru se află nu numai un sens comun, ci și o modalitate esențial comună — vizualul. O punte între eforturile și realizările lor și lumea și problemele teatrului apare, de aceea, firească. De aici și legitimitatea unei urmăriri mai sistematice — în cadrul unei rubrici speciale în revista noastră — a faptelor și valorilor de artă datorate artiștilor plastici.

LABORATOR

MIHAI JALOBEANU

GRAFICA DE COMPUTER

galeria nouă

În imagine, împreună cu Titus Mocanu (stînga)

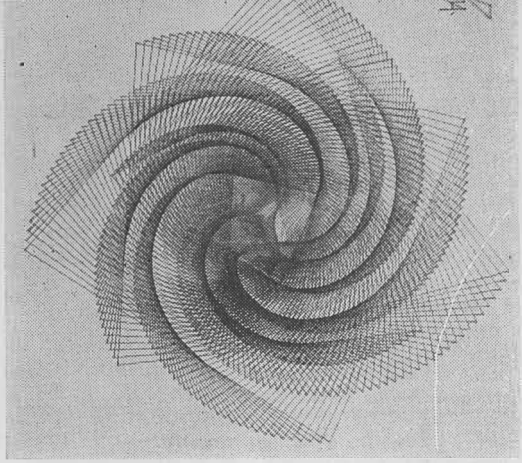
Este impropriu să califici traiectoria unui graphic-plotter drept expresie artistică, dacă rezultatul (miraculoasa rețea de linii „inventată" de computer) nu poate fi preluat de sensibilitatea privitorului. Iată de ce este important să fie evaluată atît oferta „creației artificiale", cît și poziția cea mai frecvent luată de spectator față de acest nou produs. Căci ordinatorul nu se preocupă de semnificație ; iar privitorul nu poate atinge cel mai înalt grad de abstractizare jinduit de către orice artist — și anume, perceperea semnificației —, decît dacă în noul obiect de artă pot fi descoperite *analogii, similitudini, modele, sugestii, aluzii la real* (adică, tot ceea ce A. Moles înghesuie în categoria *supersemne și subrutine).*

Producțiile lui Mihai Jalobeanu se alătură eforturilor altor doi artiști, Adina Caloenescu și Șerban Epure, de a calcătui — folosind matematicile, cu sau fără calculator — alfabetul unei noi și imprevizibile exprimări artistice. Cei doi artiști mai sus citați au înțeles discrepanța între *complexitatea abstractului,* proprie artei de computer, și *necesitatea unei asamblări iconice.* Și, ca atare, au aplicat rezultatele cercetărilor matematice fie pentru alcătuirea de obiecte tri- și cvadridimensionale (A. Caloenescu), fie pentru construirea de ansambluri figurate bidimensionale și de semne ambientale (Ș. Epure).

Faptul e privit de unii comentatori cu ironie, ca o „degradare" a artei, pentru a fi pe placul unui public „consumator" imago-fag. Putem însă considera că avem de-a face cu o ridicare a capacității de percepție și înțelegere a publicului, aflat în fața unor noi obiecte de artă.

În adevăr, principala calitate a grafiilor lui Mihai Jalobeanu este capacitatea „tehnică" a artistului de a „obliga" computerul să *sugereze* noi spații, să „imagineze" un concret

www.ziuaconstanta.ro

Grafică

care își propune și, în același timp, își proliferează propria realitate. Un act poetic, deocamdată frust — acest design de profiluri, siluete și secțiuni printr-o lume ideală a tehnologicului. Încă izolat, faptul creației de computer este, însă, un pas spre umanizarea acelor nivele ale concretului care nu pot fi stăpînite decît prin matematică și prin inteligența artificială.

Exotismul, ariditatea și misterul geometriilor din grafiile expuse la „Galeria Nouă" se pulverizează pe măsură ce, privindu-le mai mult, le găsim uzualitatea în impactul imaginii cu realul. Plutind în deriva imaginației, de la grafii spre realitate, le descoperim implicații neprevăzute în contingent, descoperim în ele posibilul nemărturisit încă de spațiu. Nu este vorba de vehicularea rutinieră a interpretării psihologist-estetice, ci de necesitatea depistării unei căi inteligibile, prin care omul să poată adopta creația de computer. Căci mesajul artistic își găsește sursa numai în forme inteligibile, deci, în acele forme care, indiferent de cadrul în care s-au născut — cadru științific sau cadru artistic —, sînt apte să dezvolte, rațional sau senzorial-afectiv, capacitatea privitorului de expansiune imaginară în realitatea cunoscută. Și, aceasta, indiferent dacă *noua formă* conține sau impune în exterior o *nouă ordine* în universul familiar nouă. Exponatele lui Mihai Jalobeanu, fie că au beneficiat de experiența anterioară, fie grație utilajului tehnic folosit, au o certă rigoare estetică, care, bănuim, își va găsi calea proprie de inserție în social.

eforie

VALENTINA BOȘTINĂ

PROIECTE

Impulsul cultural și politic dat de conducerea superioară de partid în direcția creării epopeii naționale se dovedește a fi expresia teoretică și elaborarea programatică a însăși tendinței firești a artei noastre contemporane. Într-adevăr, numeroasele schițe de sculpturi monumentale prezentate la galeria „Eforie" de către Valentina Boștină nu puteau fi decît rodul unor îndelungate elaborări, al unor preocupări consecvente, de-a lungul mai multor ani, pentru o astfel de tematică.

Momentele istorice care au inspirat aceste proiecte sînt dintre cele mai revelatoare pentru istoria noastră : mileniul dacic, actul Independenței, Insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă. Virtuțile simbolice și alegorice, metafora artistică sînt realizate plastic printr-o subtil-sugestivă utilizare a verticalei și a orizontalei. În multe dintre propunerile sale, Valentina Boștină apelează la potențialul emoțional pe care îl deține construcția arhitecturală. Sculptorița și-a imaginat colosale ziduri de arcuri triumfale, temple ale memoriei colective, inițiind imaginare spații ale cultului istoriei, în care grandoarea marilor realizări ale eroismului

www.ziuaconstanta.ro